

Ewaluacja w polityce społecznej

Przyszłość ewaluacji

Dr hab. Ryszard Szarfenberg, prof. UW
(były) Instytut Polityki Społecznej UW

rszarf.ips.uw.edu.pl/ewalps/dzienne/

Rok akademicki 2021/2022

Tematyka wykładu

1. Rozwój ewaluacji i organizacji ewaluacyjnych na świecie
2. Ewaluacja w Polsce z perspektywy cyklu międzynarodowych konferencji ewaluacyjnych oraz kongresów ewaluacyjnych PTE
3. Opis i wskaźniki dotyczące systemu ewaluacji polityki spójności UE w Polsce
4. Badania i ewaluacja systemu ewaluacji polityki spójności w Polsce, czyli z czego wynikał niski poziom ewaluacji w okresie 2007-2013
5. Studia podyplomowe i warsztaty z ewaluacji oraz opis kwalifikacji, czyli profesjonalizacja środowiska ewaluatorów

Rozwój ewaluacji na świecie

Rok 2015 ONZ ustanowiła Rokiem EWALUACJI

Stowarzyszenia profesjonalnych
ewaluatorów (**Voluntary Organizations
for Professional Evaluation, VOPE**) na
świecie Baza IOCE www.ioce.net

92 wydarzenia na całym świecie, w tym w
Polsce XI Konferencja Ewaluacyjna (nr 62)

ioce

International Organization for Cooperation in Evaluation

Historia Międzynarodowej Organizacji na rzecz Współpracy w Ewaluacji

IOCE History by Donna Mertens - 2005

1997 – National evaluation associations formed a panel to discuss the international nature of evaluation and the creation of a worldwide evaluation community.

1998 – Presidents of the American Evaluation Association, Associazione Italiana di Valutazione, Australasian Evaluation Society, Canadian Evaluation Society, Kenyan Evaluation Association, and the United Kingdom Evaluation Society discussed entering into partnership during a plenary session of the American Evaluation Association conference.

2000 - The W. K. Kellogg Foundation awarded a grant enabling the presidents and official representatives from 15 regional and national evaluation organizations to attend a residency meeting in Barbados that led to the development of a framework for the International Organization for Cooperation in Evaluation (IOCE).

2001 – The IOCE was formally endorsed.

2003 – Representatives from 24 evaluation associations and networks from around the world launched IOCE at an Inaugural Assembly in Lima, Peru.

2012 – IOCE and UNICEF launched the EvalPartners Initiative to build and strengthen the global network of relationships between existing and emerging VOPEs.

EvalPartners' International Forum on Civil Society's Evaluation capacities in Chiang Mai, Thailand brought together more than 80 representatives of VOPEs, donors organizations and governments that are engaged in Evaluation Capacity Development (ECD). Participants signed the EvalPartners [Chiang Mai Declaration](#) , committing themselves to EvalPartners' objectives and principles.

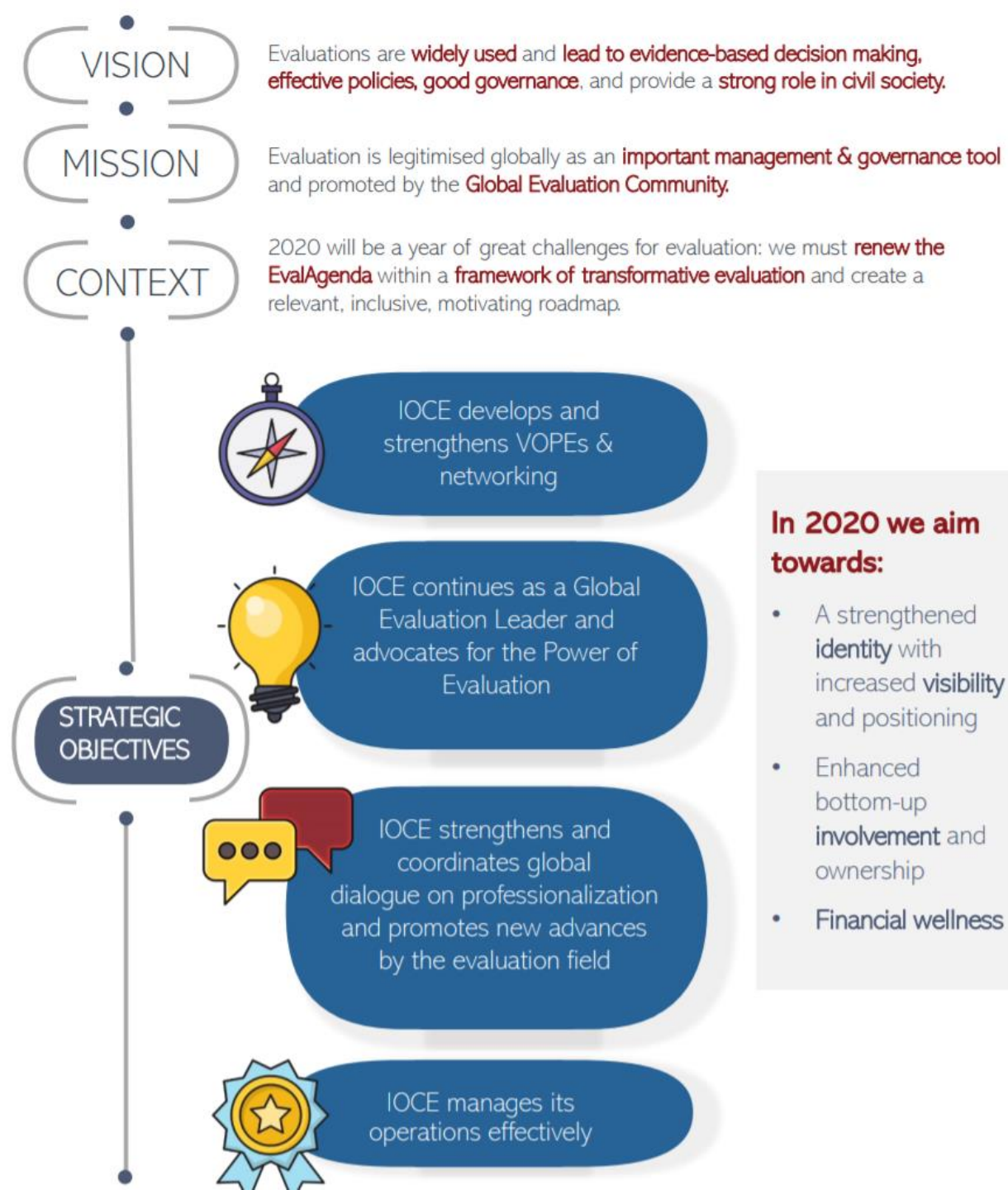
2013 – IOCE, under the Project Cooperative Agreement with UNICEF, launched EvalPartners Peer-to-Peer (P2P) Program, which encourages two or more VOPEs to form partnerships to strengthen their capacities. Thirty two national and six regional VOPEs formed 25 partnerships to design and implement P2P projects.

EvalPartners was successful in having 2015 declared the International Year of Evaluation (EvalYear) during the Third International Conference on National Evaluation Capacities in São Paulo, Brazil. EvalYear aims to advocate and promote evaluation and evidence-based policy making at international, regional, national and local levels.

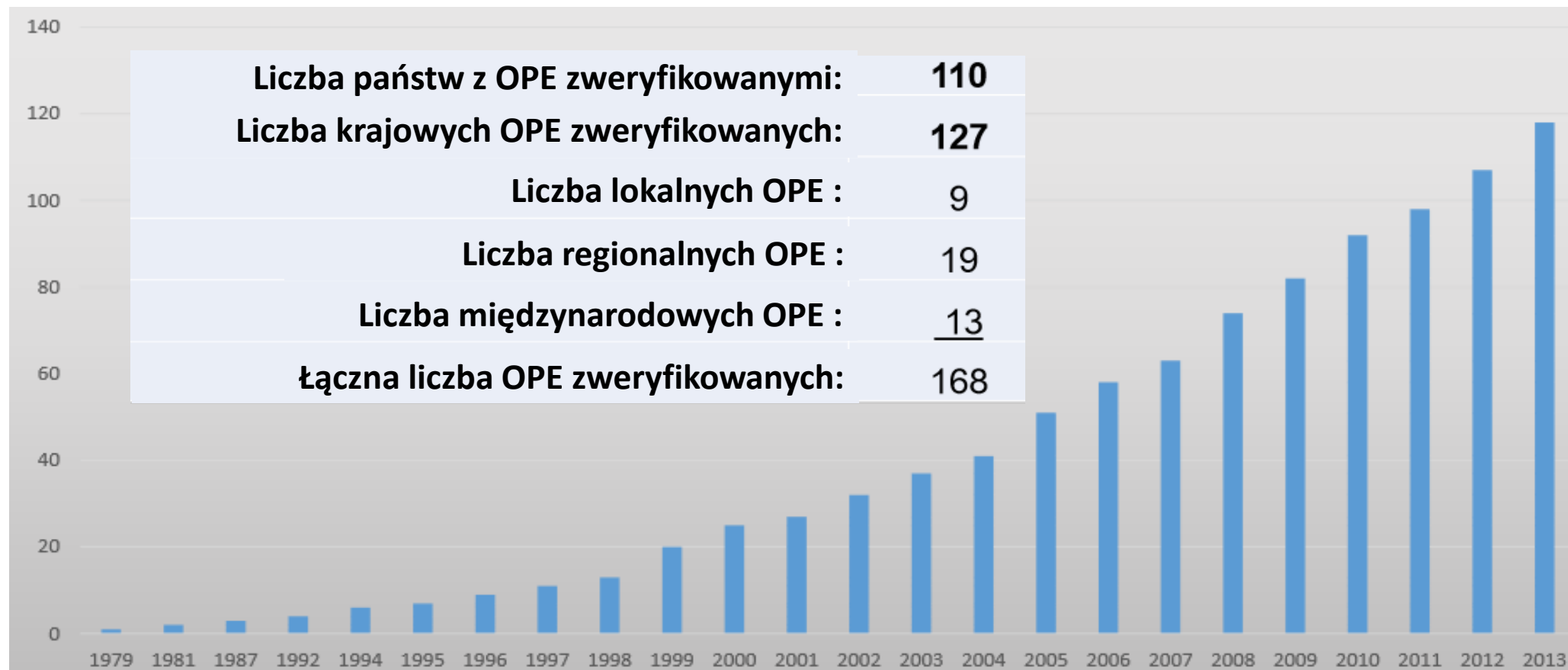
Wizja, misja, kontekst i cele strategiczne
Międzynarodowej Organizacji na rzecz
Współpracy w Ewaluacji (IOCE)

Wizja: Ewaluacje są szeroko stosowane i prowadzą do podejmowania decyzji opartych na dowodach, skutecznej polityki, dobrego zarządzania i odgrywają istotną rolę w społeczeństwie obywatelskim

[International Organization for Cooperation in Evaluation \(IOCE\) medium-term strategic plan 2020-2023](#)

Przyrost organizacji profesjonalnych ewaluatorów (OPE) na świecie 1979-2013

[Prezentacja Jima Rugha z IOCE na XI Konferencji Ewaluacyjnej](#)

Liczba regionalnych, krajowych i międzynarodowych VOPE wzrosła z 15 w 1999 r. **do 177 na koniec 2018 r.** VOPE działają się w 137 krajach. Wliczając VOPE subnarodowe, krajowe, regionalne i międzynarodowe, łącznie **145 VOPE ze 103 krajów zarejestrowało się w internetowym katalogu VOPE IOCE** ([Plan strategiczny IOCE 2020](#))

Międzynarodowe Konferencje Ewaluacyjne (od 2005 r.)
oraz Kongresy Ewaluacyjne (od 2015 r.) w Polsce

Pierwsza konferencja ewaluacyjna odbyła się w 2005 r., ostatnia w 2019, kolejna w maju 2021 r.

Save the date! 27-28 MAY 2021

**14TH
INTERNATIONAL
EVALUATION CONFERENCE**

[Dostęp do materiałów z konferencji, które już się odbyły](#)

Konferencja 2005

Konferencja 2006

Konferencja 2007

Konferencja 2008

Konferencja 2009

Konferencja 2010

Konferencja 2011

Konferencja 2012

Konferencja 2013

Konferencja 2014

Konferencja 2015

Konferencja 2017

XIII Międzynarodowa Konferencja Ewaluacyjna (grudzień 2019)

- Wystąpienia plenarne

- Dr Erich Unterwurzacher, Rozliczenie, Duże Projekty i Wdrażanie Programów III, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej, Komisja Europejska: **Przyszłość zreformowanej Polityki Spójności w kontekście nowych uwarunkowań.**
- Prof. John Bachtler, Dyrektor Centrum Badań Polityk Europejskich : **Robić więcej za mniej? Wyzwania dla Polityki Spójności w latach 2021–27**
- [Prof. Jarosław Górniak – kierownik Zakładu Socjologii Gospodarki, Edukacji i Metod Badań Społecznych w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie: Czy nadchodzi kryzys ewaluacji polityk publicznych?](#)
- Panel plenarny: [Quo vadis ewaluacja? Modele rozwoju systemów ewaluacji. Przyszłość ewaluacji w ramach Polityki Spójności 2021+](#)

XIII Międzynarodowa Konferencja Ewaluacyjna – panele w drugim dniu

- **Znane metody, nowe wykorzystanie w ewaluacji Polityki Spójności UE**
 - Qualitative comparative analysis (QCA) w ewaluacji
 - Metody projektowania usług (design thinking, service design) jako element wspierający ewaluację i evidence based-policy
 - Metody badawcze foresightu i możliwości ich wykorzystania w ewaluacji
 - Netnografia (etnografia wirtualna) w ewaluacji
- **Jak "uchwycić nieuchwytny"? Monitoring i ewaluacja nowych celów strategicznych z wykorzystaniem dostępnych klasyfikacji statystycznych**
 - Dorobek studiów eksperymentalnych projektu „Statystyka dla polityki spójności”
 - Metodyka ewaluacji potencjału badawczo-rozwojowego KIS (metody DEA i wzorca rozwoju Hellwiga)
 - Ocena potencjału internacjonalizacji KIS z wykorzystaniem klasyfikacji towarowych (CN) i sektorowych (PKD)
 - Statystyka wydatków rozwojowych
- **Policy-lab - rola ewaluacji w projektowaniu usług publicznych**
 - GOVLAB better public services
 - KENNISLAND researches and designs social progress
 - PDR
 - inno_LAB - Centrum analiz i pilotaży nowych instrumentów

XI Konferencja Ewaluacyjna (2015, wpisana w obchody Roku Ewaluacji ONZ)

Światowe obchody Międzynarodowego Roku Ewaluacji - wykład otwierający
Jim Rugh, EvalPartners

Ewaluacja ex-post polityki spójności 2007-2013 oraz wyzwania stojące przed ewaluacją w okresie 2014-2020

Mariana Hristcheva, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej

Ewaluacja ex post polityki spójności
Wyniki badań wykorzystujących modele

Moderator: Stanisław Sudak, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

Ocena wpływu realizacji polityki spójności na kształtowanie się wybranych wskaźników makroekonomicznych na poziomie krajowym i regionalnym za pomocą ilościowego modelu ekonomicznego
Zbigniew Mogiła, WARR

Ocena wpływu polityki spójności na rozwój Słowacji (z wykorzystaniem modelu ekonometrycznego)
Marek Radvansky, Słowacka Akademia Nauk

Ewaluacja ex-post dostępności transportowej regionów z wykorzystaniem WMDT
Tomasz Komornicki, Piotr Rosik, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk

Ewaluacja ex post polityki spójności
Kapitał ludzki

Moderator: Piotr Stronkowski

Ewaluacja ex-post EFS 2007-2013: Inwestycje w Kapitał Ludzki
Jeanette Monier, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego

Ewaluacja ex-post EFS 2007-2013: Wsparcie dla integracji rynku pracy i w społeczeństwie grup w trudnej sytuacji życiowej
Jeanette Monier, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego

Ocena stopnia realizacji celu głównego i celów szczegółowych POKL oraz wpływu środków EFS na osiągnięte rezultaty w ramach poszczególnych obszarów interwencji Programu
Ewa Kusideł, konsorcjum Laboratorium Badań Społecznych Sp. z o.o. i Primus

Wpływ funduszy strukturalnych UE na rozwój kapitału ludzkiego: cele i wyniki
Jonas Jatkauskas, BGI Consulting, Litwa

Ewaluacja ex post polityki spójności
Innowacyjność i wsparcie przedsiębiorstw

Moderator: Paulina Zadura-Lichota, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Badania i innowacje w MŚP oraz rozwój MŚP
Marielle Riché, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej

Ocena wpływu Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw
Adam Miller, WYG PSDB Sp. z o.o.

Ewaluacja kontrfaktyczna wpływu zwrotnej i bezzwrotnej pomocy finansowej dla MŚP na Węgrzech
Gyula Szőke, Departament Monitoringu i Ewaluacji, Kancelaria Premiera, Węgry
Attila Béres, Equinox

Prezentacja wyników I etapu badania "Efekty wsparcia przedsiębiorstw RPO oraz POIG. Analiza kontrfaktyczna"
Rafał Trzczeński, Główny Urząd Statystyczny
Dominik Rozkrut, Główny Urząd Statystyczny

Ewaluacja ex post polityki spójności
Wymiar terytorialny interwencji

Moderator: Agnieszka Dawydzik, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

Regionalny wymiar interwencji środowiskowej
Radomir Dyjak, Fundeko

Ewaluacja ex post "Wpływ funduszy europejskich perspektywy finansowej 2007-2013 na rozwój społeczno gospodarczy Polski Wschodniej"
Andrzej Regulski, IMAPP Sp. z o.o.

Efekty inwestycji w cyfryzację szkół w Południowych Włoszech
Tito Bianchi, Ministerstwo Rozwoju Gospodarki, Włochy
Marco Gui, Uniwersytet w Mediolanie

Ewaluacja ex post "Ocena wpływu Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 na rozwój regionalny i przestrzenny województwa warmińsko-mazurskiego"
Wojciech Dziemianowicz, konsorcjum Geoprofit i Ecorys Polska Sp. z o.o.

BIG DATA szanse i wyzwania dla sektora publicznego

Wprowadzenie do panelu:

BIG DATA w ewaluacji - rozwój, wyzwania i przykłady

Frans L. Leeuw, University of Maastricht

BIG DATA w ewaluacji – wyzwania dla ewaluatorów w 21 wieku

Gustav Petersson, Narodowa Agencja Edukacji Szwecji

Metody behawioralne w kontekście analiz polityk publicznych

Wprowadzenie do panelu

Karol Olejniczak, EUROREG, Uniwersytet Warszawski

Doświadczenia w stosowaniu behawioralnych analiz polityk publicznych

Kizzy Gandy, Behavioural Insights Team, Wielka Brytania

Doświadczenia w stosowaniu behawioralnych analiz polityk publicznych

Andreas Maaløe Jespersen, Inudgeyou, Dania

O podnoszeniu jakości działań ewaluatorów w Polsce i na świecie Lepsi ewaluatorzy dla rzetelnych polityk publicznych

Wprowadzenie do panelu:

Ewaluacja jako dyscyplina naukowa i profesja

Helen Simons, Uniwersytet Southampton

PANEL DYSKUSYJNY

Jak podnosić jakość ewaluacji? – zagraniczne doświadczenia

Derek Poate, Towarzystwo Ewaluacyjne Wielkiej Brytanii

Inka Pibilova, Czeskie Towarzystwo Ewaluacyjne - System wzajemnej certyfikacji ewaluacji w Czechach

Możliwości profesjonalizacji pracy ewaluatorów w Polsce

PANEL DYSKUSYJNY

Moderator: Marcin Zarzecki, Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Jarosław Górniak, Uniwersytet Jagielloński
Tomasz Kot, Krajowa Jednostka Ewaluacji, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
Agnieszka Haber, Sekcja Ewaluacji, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
Weronika Felcis, Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne

Data visualization i komunikacja wyników

Moderator: Zuzanna Popis, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Wprowadzenie do panelu:

Jak sprawić, aby ewaluacje były bardziej wiarygodne i efektywne?

Artur Lupia, University of Michigan

Czy wizualizacja danych może mieć wpływ na wykorzystanie wyników ewaluacji?

Tarek Azzam, Claremont Graduate University

Czy ewaluator ma wpływ na finalne wykorzystanie wyników?

Mateusz Galica, Polskie Towarzystwo Badaczy Rynku i Opinii

Jak skutecznie komunikować wyniki decydom?

Alessandro C...

Polskie doświadczenia profesjonalizacji zawodów

PANEL DYSKUSYJNY

Moderator: Rafał Wiśniewski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Agnieszka Zarzycka, STOP/TROP – certyfikacja trenerów

Małgorzata Toeplitz-Winiewska, Polskie Towarzystwo Psychologiczne - certyfikacja psychologów

Stanisław Mirowski, Millward Brown, OFBOR - certyfikacja firm badawczych

PROGRAM WARSZTATÓW

Nowe
technologie
w
badaniach

Brokerzy Wiedzy
Gra
Symulacyjna

Podjęcie
RealWorld
Evaluation

Ewaluacja
a
Ocena
Skutków
Regulacji

III Kongres Ewaluacyjny „Ewaluacja Jako przekraczanie granic” (2021)

„Każda instytucja czy program ma swoją narrację do opowiedzenia, uczy własnej historii, opowiada o drodze rozwoju oraz własnych osiągnięciach w konkretnym czasie”[1] – **napisała światowej sławy profesor Helen Simons**, gość z Wielkiej Brytanii, która istotnie przyczyniła się do powstania PTE oraz promowania ewaluacji partycypacyjnej i która zaszczyca nas swoją obecnością w czasie Kongresu. Zapraszamy gości krajowych i zagranicznych: z Wielkiej Brytanii, Niemiec, Ukrainy, Czech, a także Jordanii, Południowej Afryki i Sri Lanki, chcemy uwzględnić perspektywę lokalną, regionalną i globalną oraz wskazać ich wspólny mianownik – potrzebę współpracy oraz refleksji nad granicami ewaluacji. Proces przekraczania tych granic wymaga od nas przestawienia myślenia z dotychczasowego koncentrowania uwagi na zdobywaniu i posiadaniu zasobów, na współdziałanie w ich wypracowywaniu oraz dzieleniu się.

Z prezentacji Helen Simons: kluczowe wartości ewaluacji demokratycznej

Democratic Evaluation

- Core Values
- Respect, equity, human dignity, fairness, justice
- Inclusive of diverse values
- Independent of powerful interests
- Negotiation of robust, fair-minded evaluation knowledge to inform public debate on social issues
- Accessible in language, content and form
- Is of consequence i.e. makes a difference to people's lives
- Is ethical-respects concerns & differences of all

II Kongres Ewaluacyjny (2017)

Panel najbardziej **związany z polityką społeczną**

Ewaluacja w pomocy społecznej (s. 1.06)

Moderator panelu: **Piotr Stronkowski** -
Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne

Uczestnicy:

- **dr Izabela Rybka** - Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych
- **Agnieszka Kowalska** - Stowarzyszenie Bielskie Centrum Przedsiębiorczości, OWES subregionu południowego
- **Jarosław Chojecki** - Centrum Zarządzania Innowacjami i Transferem Technologii Politechniki Warszawskiej

Tematy wystąpień

- „Nowi aktorzy i nowe obszary w ewaluacji”
- „Ewaluacja edukacyjna -ciernista droga do społecznej arkadii”
- „Przedstawienie platformy EPALE -elektronicznej platformy na rzecz uczenia się dorosłych w Europie”

Tematy Paneli

- Ewaluacja w obszarze bezpieczeństwa
- Ewaluacja w edukacji osób dorosłych
- Ewaluacja w obszarze kultury
- Ewaluacja w edukacji osób dorosłych
- „O czym powinni porozmawiać ewaluatorzy -refleksje nad ewaluacją w oparciu o analizę raportów dot. wdrażania EFS w Polsce”
- „Ewaluacja zrównoważonego rozwoju, czyli ewaluator w antropocenie”

[Pełny program](#)

I Ogólnopolski Kongres Ewaluacji odbył się w 2015 r.

Tematy warsztatów

Szesc bez butów chodzi – czyli jak ewaluatorzy oceniają swoje działania?

10 wpadek ewaluatora. O jakości i etyce badań (warsztat)

Rola polskich think tanków w rozpowszechnianiu ewaluacji
– ewaluacja a kontrola obywatelska

Jak ewaluacja systemowa może pomóc budować równy, sprawiedliwy i czystszy świat? Wyzwania ewaluacji XXI wieku

Wykorzystanie wskaźników ilościowych w ewaluacji instytucji edukacyjnych

Rola psychologii grupy w procesach badań ewaluacyjnych (warsztat)

Design thinking w ewaluacji? (warsztat)

Mentoring i consulting w ewaluacji (warsztat)

Tematy wystąpień

Dyrektor Ośrodka Informacji ONZ w Polsce - **Mariola Ratschka**
Rola ewaluacji w kontekście nowych Celów Zrównoważonego Rozwoju przyjętych przez państwa członkowskie ONZ.

– **prof. Leszek Korporowicz** - 15 lat PTE – słowo wstępne

Prezes Pracowni Badań i Innowacji Społecznych STOCZNIA
- **Kuba Wygnański** - *Czy innowacje społeczne wspierają ewaluację? Czy ewaluacja wspiera zrównoważony rozwój?*

Dyrektor Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych UJ
– **prof. Jarosław Górniak** - *Perspektywy ewaluacji w Polsce*

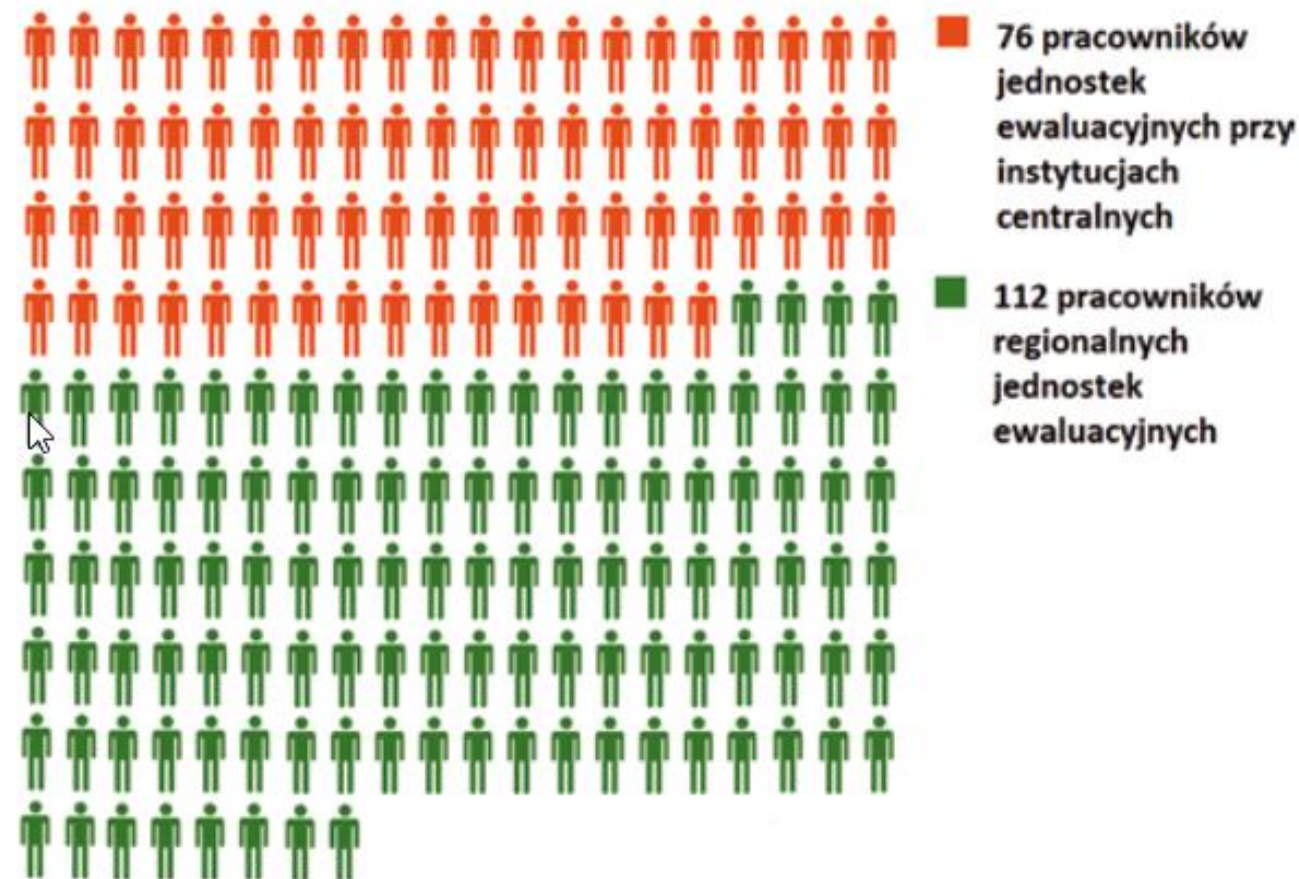
[Strona Kongresu](#)

System ewaluacji polityki spójności w Polsce

System ewaluacji polityki spójności – liczba zatrudnionych

- W 2016 roku we wszystkich jednostkach ewaluacyjnych zajmujących się prowadzeniem działalności ewaluacyjnej polityki spójności pracowało **121 osób**. To dużo mniej niż w roku **2015 (158)** i **2014 (188)**.
- Kurczenie się potencjału osobowego ewaluacji w ramach administracji można tłumaczyć częściowo zmianami strukturalnymi w systemie ewaluacji, polegającymi m.in. na połączeniu jednostek ewaluacyjnych dla EFRR i EFS.

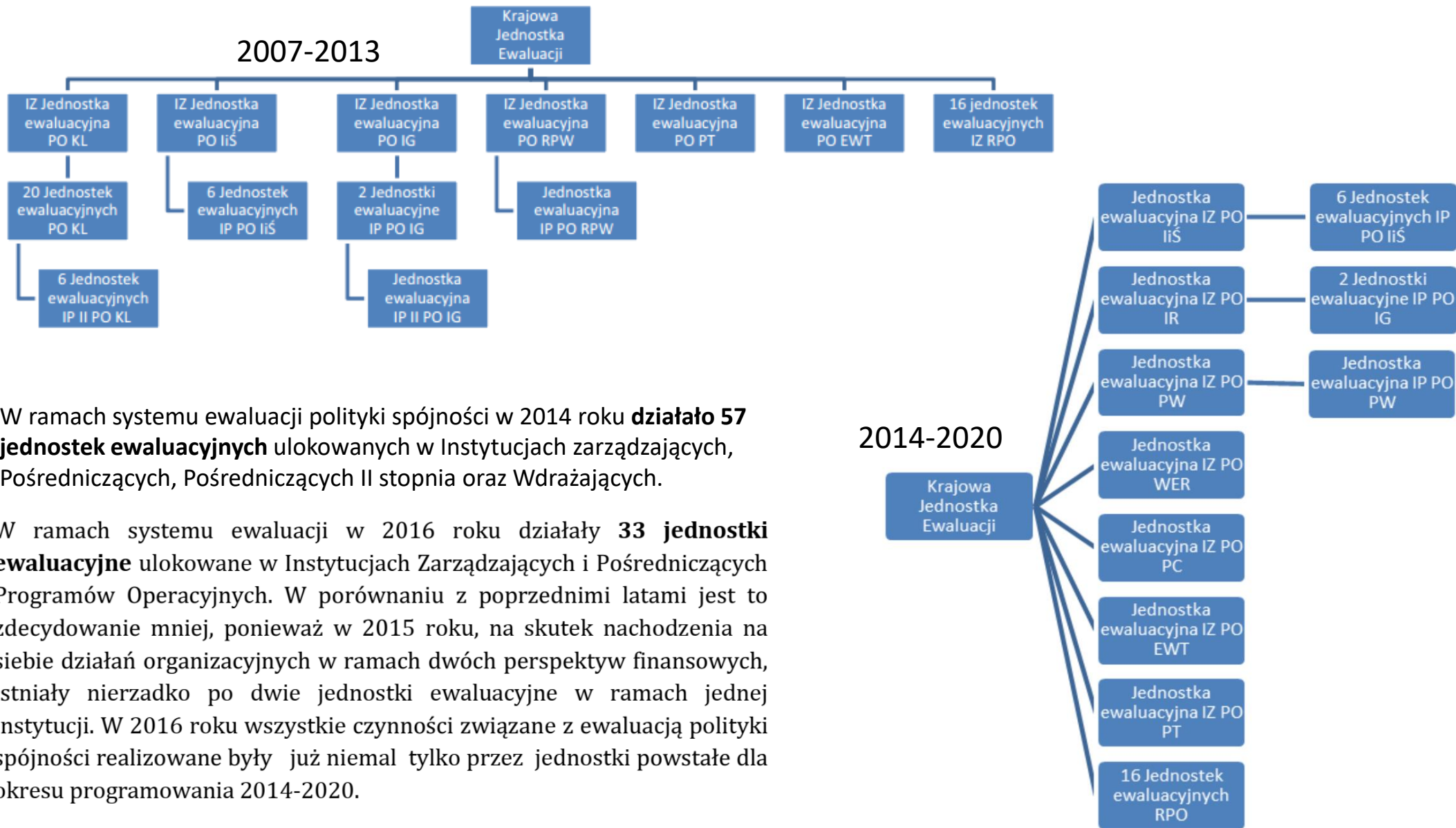
Rysunek 1. Liczba pracowników jednostek ewaluacyjnych w 2014 roku

Źródło: Rocznik ewaluacji 2016

Źródło: Rocznik ewaluacji 2014

Jednostki organizacyjne w systemie ewaluacji funduszy UE w Polsce

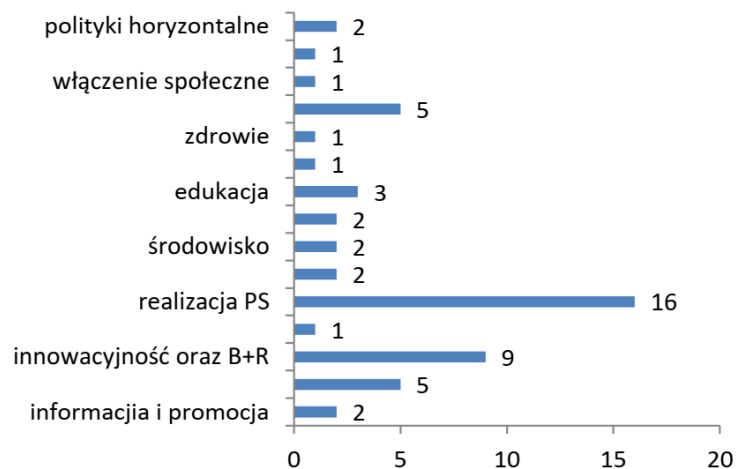

W ramach systemu ewaluacji polityki spójności w 2014 roku **działało 57 jednostek ewaluacyjnych** ulokowanych w Instytucjach zarządzających, Pośredniczących, Pośredniczących II stopnia oraz Wdrażających.

W ramach systemu ewaluacji w 2016 roku działały **33 jednostki ewaluacyjne** ulokowane w Instytucjach Zarządzających i Pośredniczących Programów Operacyjnych. W porównaniu z poprzednimi latami jest to zdecydowanie mniej, ponieważ w 2015 roku, na skutek nachodzenia na siebie działań organizacyjnych w ramach dwóch perspektyw finansowych, istniały nierzadko po dwie jednostki ewaluacyjne w ramach jednej instytucji. W 2016 roku wszystkie czynności związane z ewaluacją polityki spójności realizowane były już niemal tylko przez jednostki powstałe dla okresu programowania 2014-2020.

Badania w ramach systemu ewaluacji polityki spójności

Wykres. Liczba zrealizowanych³ badań przez jednostki ewaluacyjne w 2016 roku w podziale na obszary tematyczne

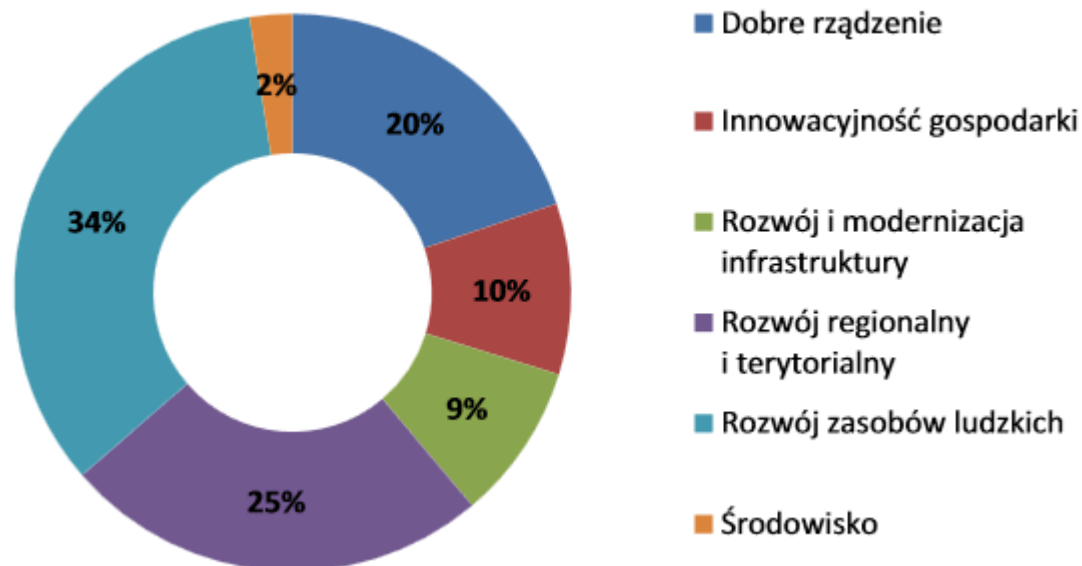

Jednostki ewaluacyjne przeprowadziły¹ w 2016 roku łącznie 53 badania. W porównaniu z **liczbą badań**, którą przeprowadzały JE w roku 2015, widoczny jest spadek (z 63). Jest to też dużo mniejsza liczba badań w porównaniu z wynikiem z 2014 roku – 120.

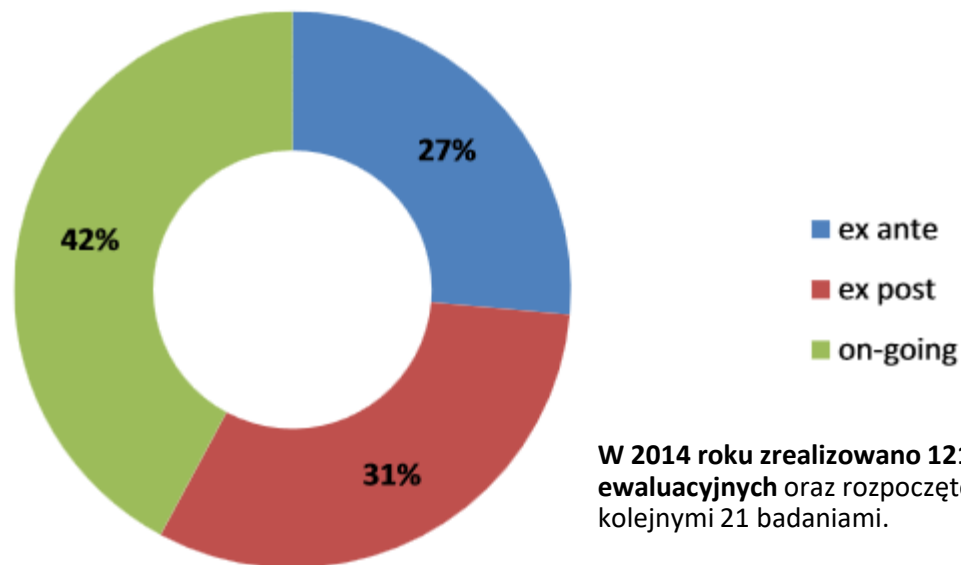
Źródło: [Rocznik ewaluacji 2016](#)

www.ewaluacja.gov.pl

Wykres 2. Zrealizowane badania w podziale na obszary tematyczne

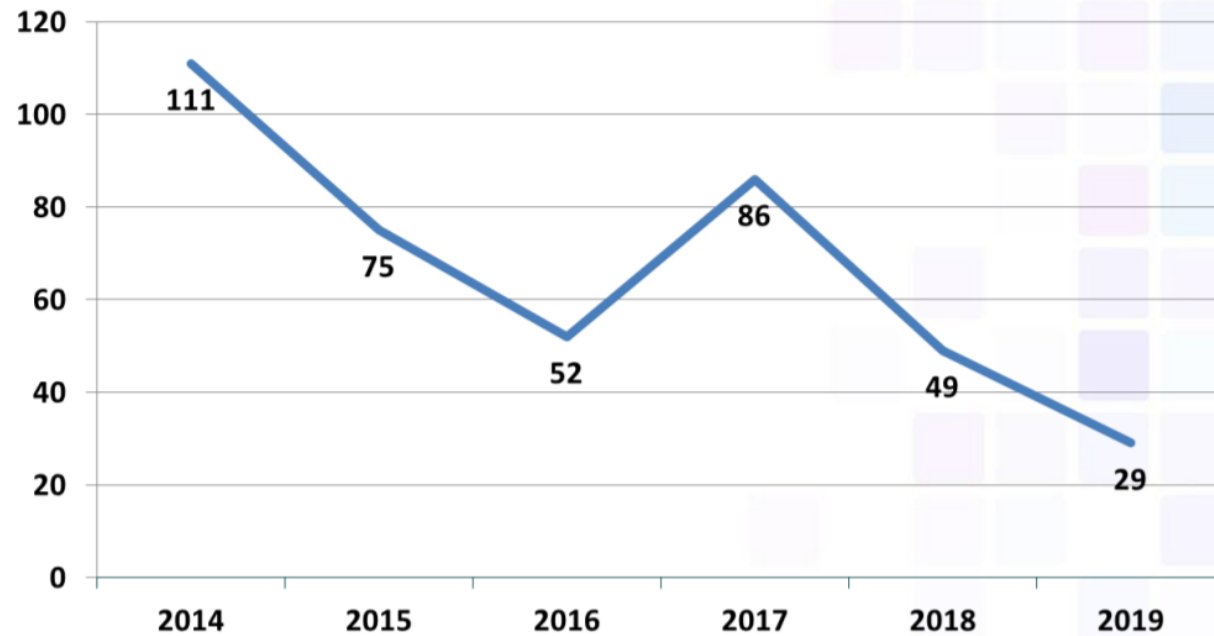
Wykres 3. Typy zrealizowanych w 2014 roku badań

W 2014 roku zrealizowano 121 badań ewaluacyjnych oraz rozpoczęto pracę nad kolejnymi 21 badaniami.

Źródło: Rocznik ewaluacji 2014

Liczba zakończonych badań ewaluacyjnych w latach 2014-2019*

* Dane za rok 2019 obejmują informacje uzyskane do 20 września 2019 r.

36% wszystkich zrealizowanych badań dotyczyło programów regionalnych (badania realizowane przez Urzędy Marszałkowskie).

Na poziomie krajowym najwięcej badań zostało zleconych przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju (16), NCBR (6), PARP (5) i Ministerstwo Energii (4).

Ewaluacja polityki spójności w okresie 2014-2020

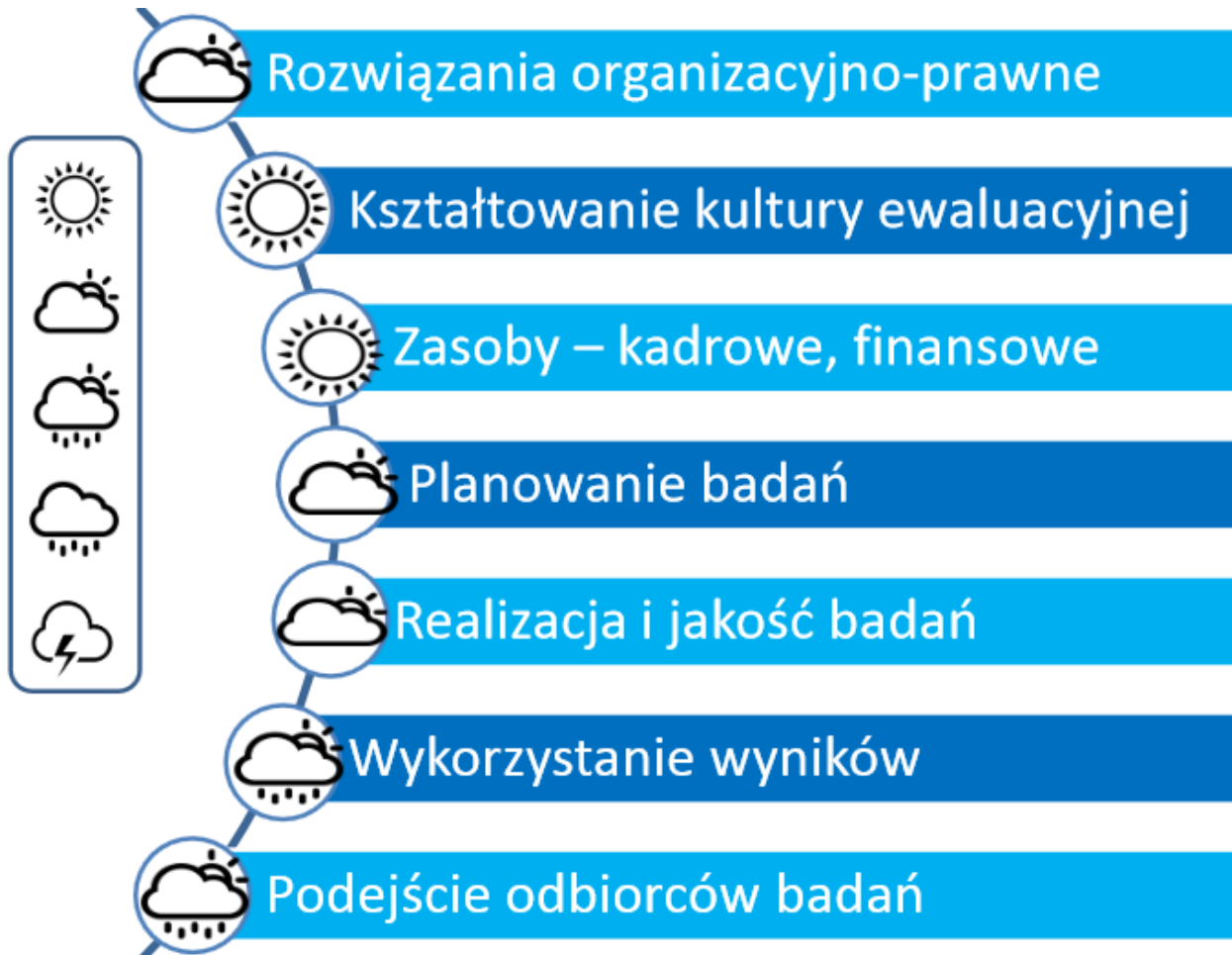
- W okresie 2014-2020 następuje **zwiększenie roli ewaluacji w procesie zarządzania programami operacyjnymi (PO)** wdrażanymi w ramach polityki spójności
- Głównym celem jest **zwiększenie roli i użyteczności ewaluacji w procesie decyzyjnym** oraz **zwiększenie transparentności polityki**
 - **Zwiększenia poziomu integracji procesu ewaluacji z procesem programowania i wdrażania PO,**
 - **Podniesienia poziomu jakości procesu ewaluacji,** w tym w szczególności wiarygodności i użyteczności badań ewaluacyjnych.
- Integracja procesu ewaluacji z programowaniem i wdrażaniem programów polegać ma na **ściślejszej koordynacji działań analityczno-badawczych z procesem decyzyjnym** oraz stworzeniu ram organizacyjno-instytucjonalnych. Ważna rola **planu ewaluacji**
- Istotną zmianą w ewaluacji polityki spójności w okresie 2014-2020 są **bardziej rygorystyczne wymagania w zakresie stosowanego podejścia metodologicznego**

Zmiany prawne wzmacniające rolę centrum ewaluacyjnego w ewaluacji polityki spójności z perspektywy 2014 r.

- Nowelizacja Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wprowadza istotne zmiany w obszarze ewaluacji polityki rozwoju w Polsce w tym w szczególności:
 - wprowadzenie procedury koordynacji przez MIR procesu ewaluacji polityki rozwoju (art. 4a i 6b) m.in. poprzez przygotowywanie standardów i zaleceń w zakresie ewaluacji
 - instytucjonalizacja procesu koordynacji ewaluacji polityki rozwoju poprzez wskazanie Krajowej Jednostki Ewaluacji jako podmiotu odpowiedzialnego za ww. zadanie (art. 6b)

Badania i ewaluacja systemu ewaluacji
polityki spójności w Polsce

Mocne i słabe strony ewaluacji w Polsce (stan na 2014 r.)

Słabe strony

- Zróżnicowany poziom jakości merytorycznej produktów ewaluacji (raportów, wniosków i rekomendacji) – ilość vs jakość
- Ograniczona jakość usług ewaluacyjnych: obecność na rynku wykonawców dostarczających niskiego poziomu badań
- Zbyt mała aktywność ośrodków akademickich na rynku badań ewaluacyjnych
- Niewystarczająca świadomość i determinacja do wdrażania koncepcji *evidence based policy*
- Niewystarczające wykorzystanie wyników badań (ale nie jest tak źle jak to malują, przykłady – *Ocena korzyści krajów UE...*, timing+jakość+odpowiedź na zapotrzebowanie = sukces)

Główne pytania

- **Jak polepszyć jakość badań ewaluacyjnych?**
- **Jak zwiększyć wykorzystanie wyników?**
- **Co z ewaluacją po 2022 r.?**

Jakość ewaluacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (2007-2013)

Ewaluacje dostarczają **bardzo niewielu informacji** pozwalających zweryfikować teorię zmiany

- nie wiemy, jakie dokładnie procesy zostały uruchomione przez interwencję i jakie procesy wygenerowały osiągnięte efekty.

Niejasne sposoby dochodzenia przez ewaluatorów do wniosków i rekomendacji

- Brak informacji o sposobach wypracowywania i uwiarygodniania wniosków

Wzrost liczby badań pozwalających wyciągać wiarygodne wnioski o oddziaływaniu interwencji, w tym badań wykorzystujących metody kontrfaktyczne

- Większość badań poprzestaje na poziomie produktu i rezultatu, nie zbierając empirycznych danych dotyczących tego, jak przekładają się one na realizację celów interwencji.

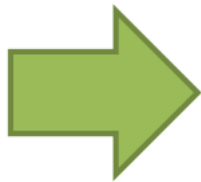
Wyzwania stojące przed „brokerami wiedzy”

- Gotowość decydentów do korzystania z wiedzy płynącej z ewaluacji
- Tracona pamięć instytucjonalna w nowej perspektywie
- Niewystarczająca współpraca z innymi instytucjami
- Zadania zespołów ewaluacyjnych wykraczających poza ewaluację
- „Wyrozumiałość” zamawiających

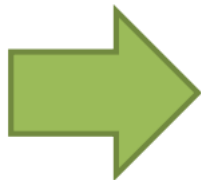
Kluczowe wyzwania dla ewaluacji na podstawie metaanaliz ewaluacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (2007-2013)

Ewaluacje dostarczają bardzo niewielu informacji pozwalających zweryfikować teorię zmian PO KL. **Brak weryfikacji teorii zmiany odbiera szansę na jej udoskonalenie.** Poważnie ogranicza to możliwość formułowania rekomendacji i prognoz dla przyszłych interwencji.

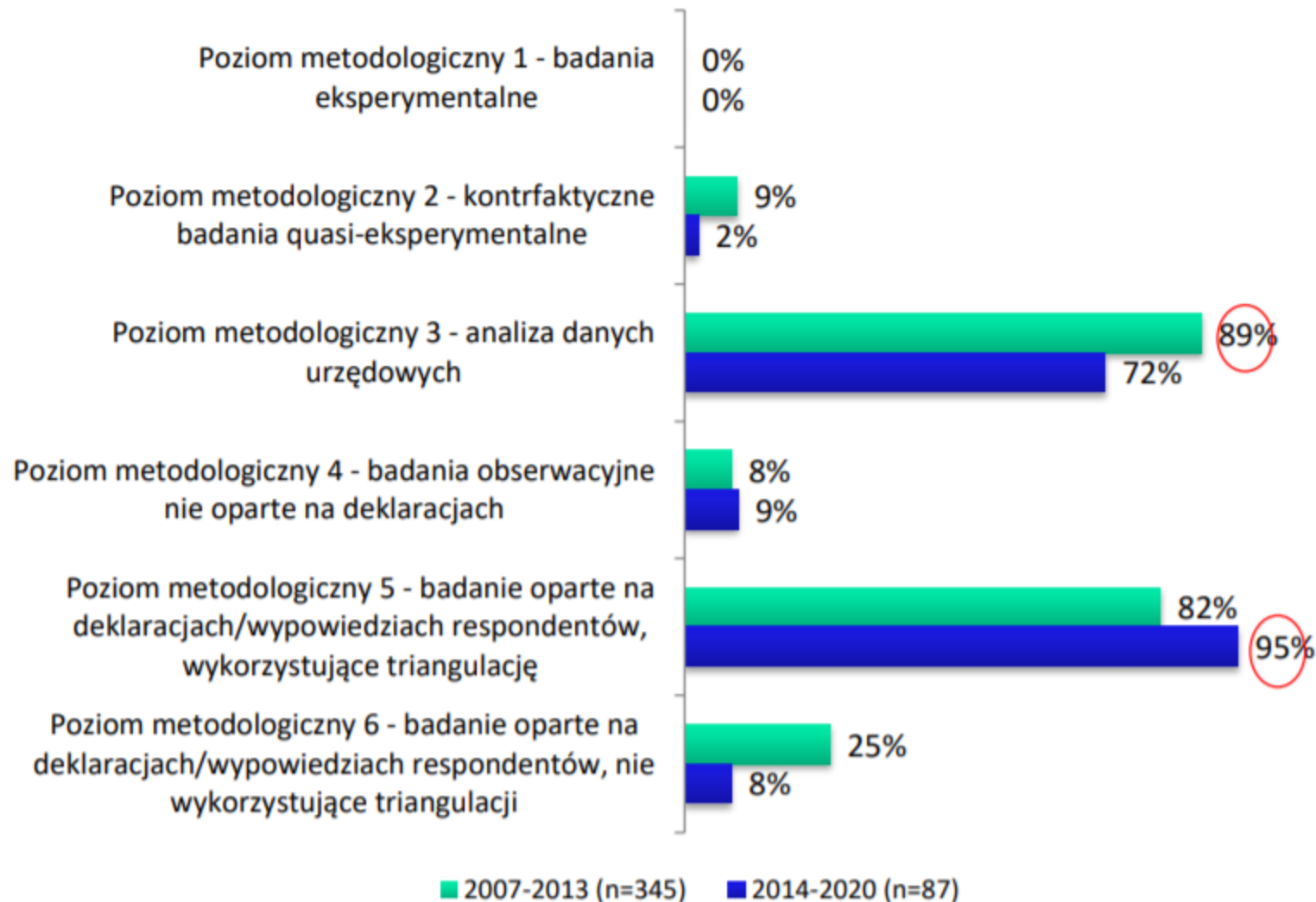

Wyzwaniem jest odnoszenia się do długoterminowego oddziaływania interwencji oraz ich trwałości, a nie jedynie na bieżącym i technicznym usprawnianiu prowadzonych działań.

Spółeczna odpowiedzialność ewaluacji - jako elementu partycypacji społecznej.

Odsetek raportów, z zastosowaniem różnego rodzaju podejść metodologicznych

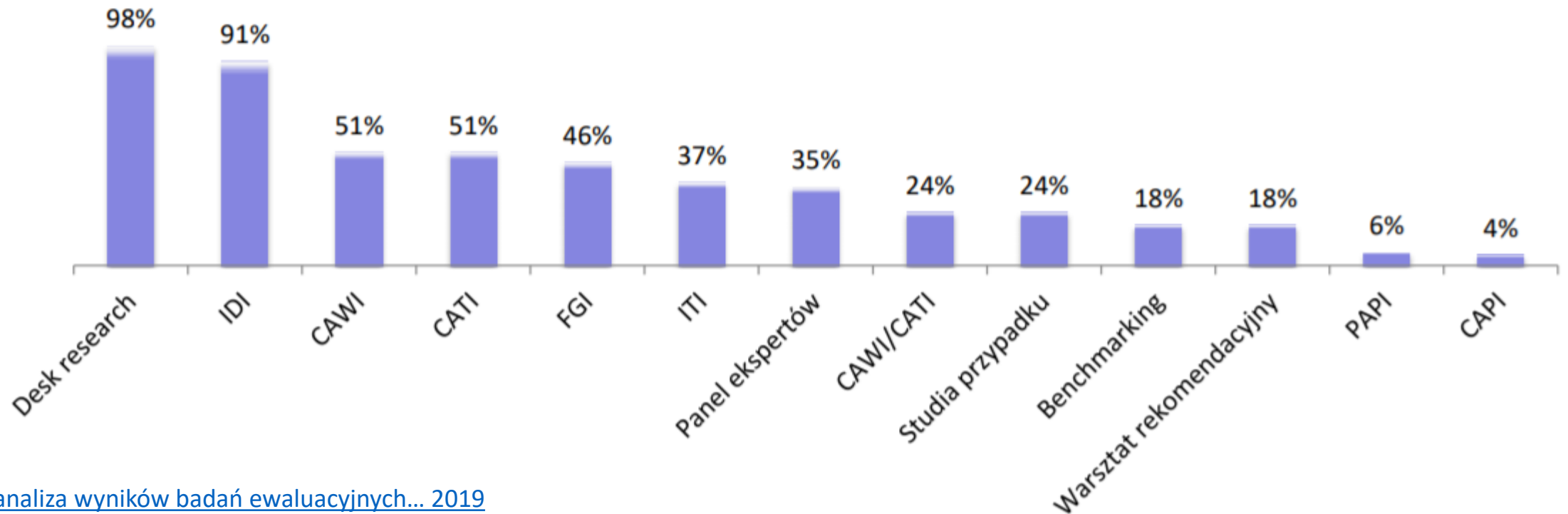
Dominują wyraźnie dwa poziomy:

- 1) badania oparte na deklaracjach wykorzystujące triangulację
- 2) analizy wykorzystujące różnego rodzaju dane o charakterze urzędowym (np. zbierające dane o uczestnikach jak PEFS czy SL2014, czy o projektach w SIMIK lub SL2014, GUS, BDL)

-> Niewielki odsetek badań wykorzystujących techniki kontryfakcyjne

- Średnio, w jednym badaniu zastosowano 5,3 metody zbierania danych
- Technikę CAWI wykorzystywano głównie do badania wnioskodawców oraz samorządów
- Takie techniki, jak PAPI czy CAPI, były stosowane rzadko i wyłącznie w sytuacjach, gdy dotarcie do respondentów byłoby w inny sposób zbyt utrudnione

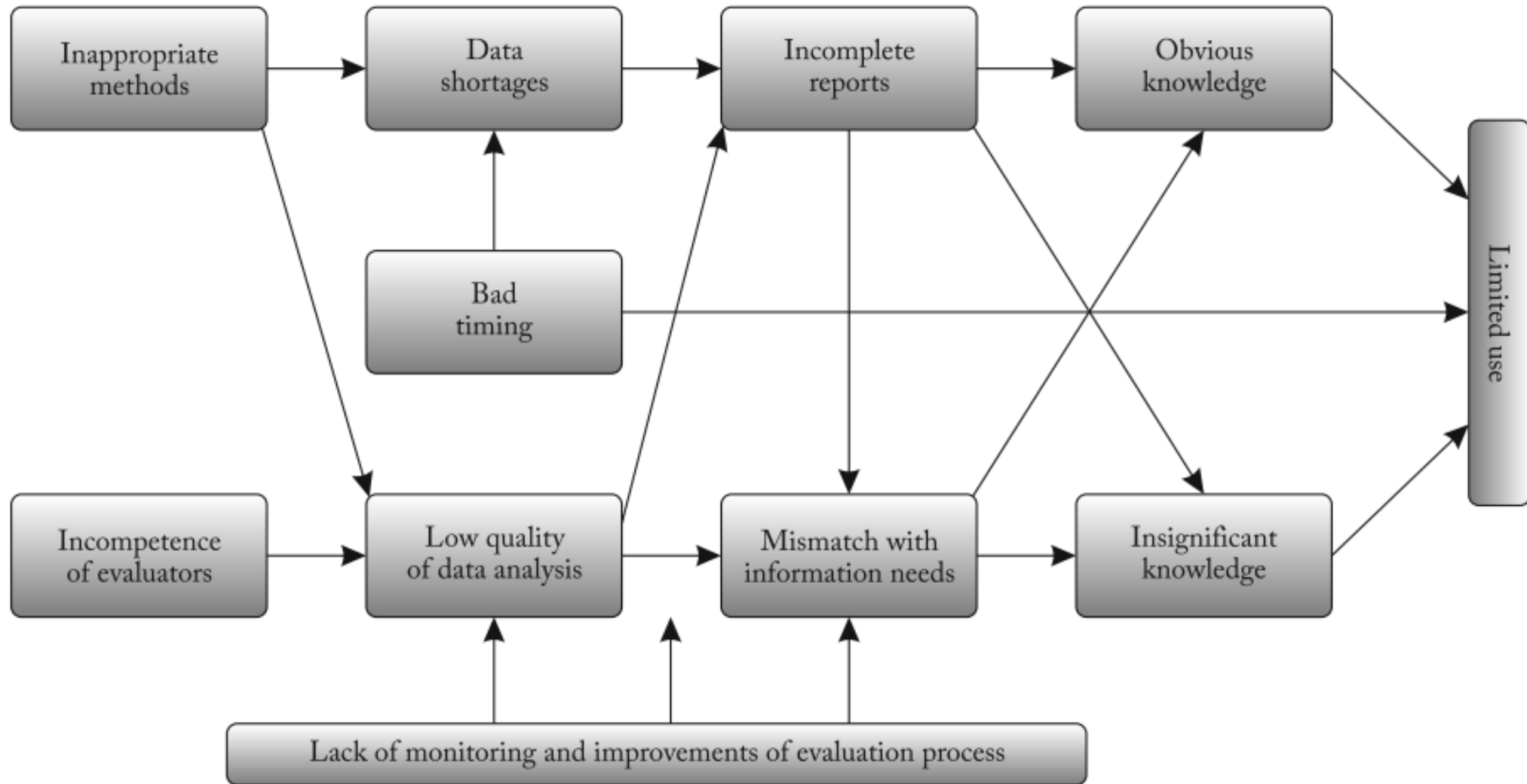
Wykorzystanie metod badawczych w badaniach ewaluacyjnych 2014-2020

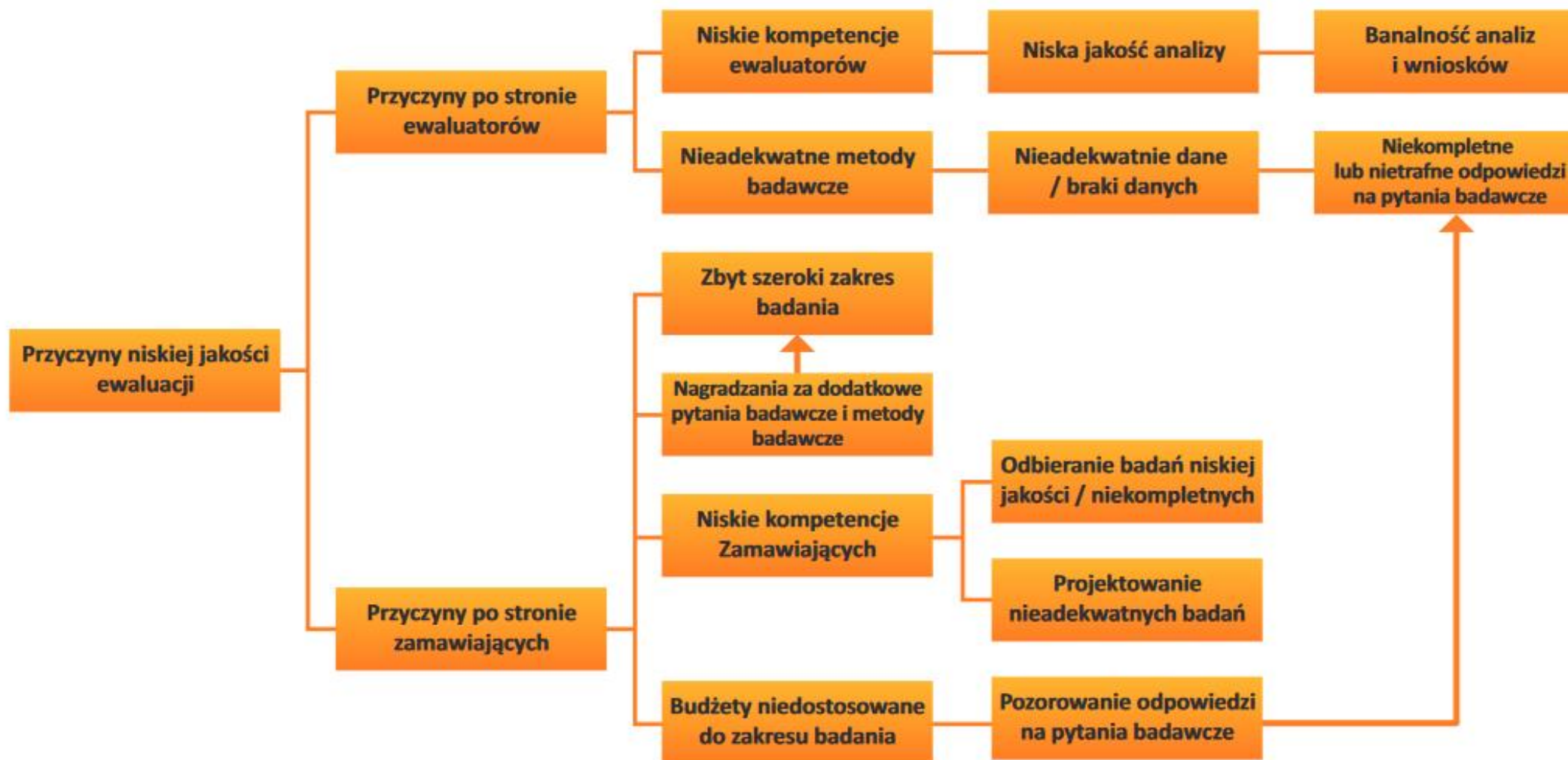
Problemy z ewaluacją w Polsce – wyniki badań przed 2014 r. dotyczących ewaluacji w zakresie regionalnych programów operacyjnych

- Jedynie 24% ewaluacji dostarcza wiedzy adekwatnej, tzn. zgodnej z potrzebami informacyjnymi odbiorców. Aż w $\frac{3}{4}$ badań brakuje odpowiedzi na przynajmniej niektóre z kluczowych pytań badawczych. Problem ten dotyczy najczęściej badań wpływu realizacji RPO na rozwój województwa, które powinny wspierać decyzje strategiczne. O $\frac{1}{3}$ ewaluacji można też powiedzieć, że dostarczyły wyników zbyt późno, by mogły być wykorzystane.
- Tylko $\frac{1}{5}$ ewaluacji RPO spełnia warunki wiarygodności, tzn. ma dostosowaną do celów badawczych metodykę, sposób realizacji metod zapewnia wiarygodne wyniki, a formułowane rekomendacje są powiązane z wnioskami z badania, czytelne i możliwe do wdrożenia.
- W prawie $\frac{2}{3}$ badań ponad połowa rekomendacji dotyczy kwestii nieistotnych, a 16% badań w ogóle nie zawiera istotnych rekomendacji. Szczególnie źle wypadają ewaluacje, które powinny dostarczać wiedzy wspierającej decyzje strategiczne. W $\frac{2}{3}$ badań efektów RPO nie ma ani jednej istotnej rekomendacji strategicznej.

Bariery zastosowania ewaluacji (badania jednostek ewaluacyjnych w regionach)

Przyczyny niskiej jakości badań ewaluacyjnych

Studia podyplomowe z ewaluacji –
przykładowe programy

Studia podyplomowe w zakresie ewaluacji, przykład programu 1

Sesje	Blok/moduły	liczba godzin
BLOK 1 - Zagadnienia ogólne dot. badań ewaluacyjnych		16
Sesja 1	Moduł 1: Ewaluacja - definicja, typy i funkcje, podejścia metodyczne, system ewaluacji w krajach Unii Europejskiej	8
	Moduł 2- Polityka Spójności, jako przedmiot ewaluacji	4
	Moduł 3 - System ewaluacji w Polsce	4
BLOK 2 - Metodologia i organizacja badań ewaluacyjnych		112
Sesja 2	Moduł 1 - Logika budowy projektów ewaluacyjnych	8
	Moduł 2 – Strukturyzacja badań ewaluacyjnych	8
Sesja 3	Moduł 3 - Rola systemów wskaźników w ewaluacji	8
	Moduł 4 - Metody makroekonomiczne stosowane w ewaluacji	8
Sesja 4	Moduł 5 - Zastosowanie metod ilościowych w ewaluacji	8
	Moduł 6 - Zastosowanie metod ilościowych w ewaluacji (C.D)	8

Sesje	Blok/moduły	liczba godzin
Sesja 5	Moduł 7 - Analiza danych ilościowych	8
	Moduł 8 - Zastosowanie metod jakościowych w ewaluacji (część 1)	8
Sesja 6	Moduł 9 - Zastosowanie metod jakościowych w ewaluacji (część 2)	8
	Moduł 10 - Analiza dokumentacji	8
Sesja 7	Moduł 11 - Metody analizy wpływu projektów/programów publicznych	8
	Moduł 12 -Przygotowanie i zarządzanie badaniem ewaluacyjnym - perspektywa zlecającego	8
Sesja 8	Moduł 13 -Przygotowanie i zarządzanie badaniem ewaluacyjnym - perspektywa wykonawcy.	8
	Moduł 14 -Podsumowanie - przygotowanie racjonalnej oferty, użytecznego badania	8

Sesje	Blok/moduły	liczba godzin
BLOK 3 - Zastosowanie badań ewaluacyjnych		32
Sesja 9	Moduł 1 - Standardy i etyka badań prowadzenia badań ewaluacyjnych	8
	Moduł 2 - Badanie ewaluacyjne procesów zarządzania- pomoc w zarządzaniu i budowaniu partnerstw	8
Sesja 10	Moduł 3 - Badanie ewaluacyjne efektów - w poszukiwaniu efektów i szerszych wniosków	8
	Moduł 4 - Upowszechnienie i wykorzystanie wniosków z badań ewaluacyjnych	8
BLOK 4 - Strategiczne obszary tematyczne badań ewaluacyjnych w ramach NSRO i NPR		32
Sesja 11	Moduł 1: Rozwój i modernizacja infrastruktury (w tym ochrona środowiska)	4
	Moduł 2: Rozwój regionalny i przestrzenny	4
	Moduł 3: Innowacyjność gospodarki	8
	Moduł 4: Rozwój zasobów ludzkich	6
	Moduł 5: Budowa potencjału administracji publicznej i realizacja zasady „good governance”	2

Studia podyplomowe w zakresie ewaluacji, przykład programu 2

Moduł I: Wstęp do ewaluacji

- Rozwój koncepcji ewaluacyjnych
- System ewaluacji FS w Polsce
- Programowanie rozwoju w Polsce
- Etyka badań ewaluacyjnych

Moduł II: Proces ewaluacji

- Proces ewaluacji, logika projektu ewaluacyjnego
- Projektowanie ewaluacji – pytania kluczowe, kryteria
- Wskaźniki w monitoringu i ewaluacji
- Oferta ewaluacji
- Zamawianie i przyjmowanie ewaluacji (w tym zamówienia publiczne)
- Badania jakościowe i ilościowe w ewaluacji
- Zastosowanie innych rodzajów badań do analiz ewaluacyjnych
- Metody (modele) ekonomiczne w ewaluacji
- Prowadzenie analiz ewaluacyjnych (z wyk. schematów oceny, matryc logicznych)
- Wnioskowanie i formułowanie rekomendacji
- Raport z badań ewaluacyjnych
- Wykorzystanie wyników ewaluacji

Moduł III: Badania ilościowe i jakościowe

- Metody ilościowe, realizacja badań, przygotowanie narzędzi (tworzenie kwestionariusza)
- Statystyka, dobór próby, analizy statystyczne – pracownia komputerowa
- Jakościowe metody badawcze, realizacja terenowa, wnioskowanie

Moduł IV: Ewaluacje sektorowe

- EFS
- Rynek pracy
- MŚP
- Innowacyjność
- Infrastruktura
- NGO
- Edukacja

Zamówienie na cykl warsztatów „Akademia Ewaluacji”, czyli finansowanie studiów ewaluacyjnych z środków UE (prowadzone przez EUROREG UW od 2008 r., w 2016 r. była to VIII edycja)

Reasumując, przed administracją publiczną w najbliższym okresie, w obszarze ewaluacji stoi wiele ambitnych celów do osiągnięcia, m.in. będą to:

- Podniesienie poziomu jakości procesu ewaluacji;
- Zwiększenie stopnia wykorzystania szeroko rozumianych dowodów/wiedzy w debacie publicznej oraz w cyklu zarządzania politykami publicznymi;
- Audyty i integracja działań mających na celu generowanie i wykorzystanie wiedzy prowadzonych w ramach administracji publicznej w różnych obszarach i w różnych formach;
- Budowa kultury ewaluacyjnej w obszarach niezwiązanych bezpośrednio z realizacją polityk UE.

By sprostać tym wszystkim wyzwaniom administracja publiczna potrzebuje jak najlepiej wykształconych kadr, zapoznanych z zagadnieniem ewaluacji oraz wszystkimi najnowszymi trendami i rozwiązaniami funkcjonującymi w tym obszarze. Do stworzenia takich kadr ma przyczynić się m.in. niniejszy cykl warsztatów z zakresu ewaluacji pod nazwą *Akademia Ewaluacji* (AE).

Przykład krótkiego programu zagranicznego: [BB Summer Schools of evaluation in social policies 2021](#)

Module 1: Evaluation needs and aims in social policy

Module 2: How to frame and operationalize an evaluation

Module 3: Evaluation standards in social policy

Module 4: Impact versus process evaluation

Module 5: Theory of change & logic models

Module 6: How to develop and use indicators in social policy

Module 7: Participatory evaluation

Module 8: Evaluation use

“**Real-world evaluation**” refers to the idea that evaluations take place under budget, time, data, and political constraints (see [Bamberger & Mabry 2019](#)). These constraints are at the core of the summer school.

Time	Topic	
Zoom: https://us06web.zoom.us/j/83268965681		
9:00-10:30	Welcome by the Director Introductions Module 1: Evaluation needs and aims in social policy Real-world evaluation (break-out): What are my evaluation needs?	
10:30-11:00	Coffee break	
11:00-12:30	Module 2: How to frame and operationalise an evaluation Real-world evaluation (break-out): Navigating budget, data, time, and political constraints	
12:30-13:30	Lunch break	
13:30-15:00	Module 3: Evaluation standards in social policy Real-world evaluation (break-out): How to handle competing evaluation criteria, meta-evaluation	
15:00-15:30	Coffee break	
15:30-17:00	Hands-on project (small group work): How can standards enhance quality in your organisation?	
Day	Time	Topic
Aug 26	Zoom: https://us06web.zoom.us/j/89848797463	
	9:00-10:30	Module 4: Impact vs. process evaluation Real-world evaluation (break-out): How to meet levels of evidence

Aug 26	10:30-11:00	Coffee break
	11:00-12:30	Module 5: Theory of change & logic models Introduction to digital workspace tools
	12:30-13:30	Lunch break
	13:30-15:00	Module 6: How to develop and use indicators in social policy Real-world evaluation (break-out): How to develop SMART indicators
	15:00-15:30	Coffee break
	15:30-17:00	Hands-on project (small group work): Designing and integrating indicators in an evaluation
Day	Time	Topic
Aug 27	Zoom: https://us06web.zoom.us/j/81119693404	
	9:00-10:30	Module 7: Participatory evaluation Real-world evaluation (break-out): How to engage stakeholders
	10:30-11:00	Coffee Break
	11:00-12:30	Module 8: Evaluation use Real-world evaluation (break-out): How to ensure that evaluations make a difference
	12:30-13:30	Lunch break
	13:30-15:00	Group presentations and wrap-up Participation certificate

Profesjonalizacja środowiska ewaluatorów prace nad opisem kwalifikacji

z przyjemnością informujemy, że zakończyliśmy kolejny etap prac nad opisem kwalifikacji pn. „Prowadzenie ewaluacji” koordynowanych przez Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne i realizowanych pod egidą Instytutu Badań Edukacyjnych w ramach projektu pt. „Wspieranie realizacji II etapu wdrażania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji na poziomie administracji centralnej oraz instytucji nadających kwalifikacje i zapewniających jakość nadawania kwalifikacji” finansowanego ze środków EFS w ramach PO WER.

Cytaty z formularza roboczego Opisywanie kwalifikacji rynkowej (wersja z 2020 r.)

Typ wniosku
Wniosek o włączenie kwalifikacji do ZSK
Przeprowadzanie procesu ewaluacji
Ewaluator/ eEwaluatorka

Osobami zainteresowanymi potwierdzeniem swoich kompetencji i uzyskaniem certyfikatu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji ewaluatora/ki będą:

- osoby, które zajmują się przeprowadzeniem procesu ewaluacji w tym jej realizacją lub koordynowaniem badań ewaluacyjnych,
- osoby odpowiadające za zlecenie ewaluacji, współpracę z wykonawcami badań ewaluacyjnych i odbieraniem raportów ewaluacyjnych.

Kwalifikacja będzie mieć charakter międzysektorowy, tj. zainteresowani jej uzyskaniem będą zarówno przedstawiciele/lki rynku (biznesu), instytucji administracji publicznej, organizacji pozarządowych jak też świata akademickiego. Kwalifikacja będzie też atrakcyjna dla osób funkcjonujących jednocześnie w różnych segmentach gospodarki (np. administracji publicznej i świecie akademickim) jak też niezależnych ekspertów/ek.

Osoba posiadająca kwalifikację jest przygotowana do przeprowadzenia procesu ewaluacji. Przygotowuje koncepcję badania ewaluacyjnego, w tym: precyzuje zakres i cele ewaluacji, dobiera odpowiednie kryteria, formułuje pytania ewaluacyjne, dobiera adekwatne metody badawcze, tworzy narzędzia badawcze oraz identyfikuje ryzyka dla przebiegu badania i planuje działania, które je zminimalizują lub niwelują skutki wystąpienia. Ponadto analizuje i opisuje wyniki badania ewaluacyjnego oraz interpretuje zebrane dane w odniesieniu do przyjętych kryteriów. Formułuje wnioski i rekomendacje oraz klarownie prezentuje wyniki ewaluacji w sposób dostosowany do specyfiki poszczególnych danych grup odbiorców.

Na wszystkich etapach prowadzenia procesu ewaluacji stosuje się do standardów ewaluacji i zasad etycznych. Identyfikuje, analizuje i uwzględnia czynniki mające wpływ na jakość ewaluacji. Podejmowane działania realizuje we współpracy z interesariuszami ewaluacji.

Osoby posiadające kwalifikacje mogą znaleźć zatrudnienie we wszystkich trzech sektorach: publicznym, prywatnym i pozarządowym. Osoby posiadające kwalifikacje ewaluacyjne mogą wykorzystywać ją na użytek stosowanych badań społecznych. Ewaluatorzy/ki mogą też prowadzić własną działalność gospodarczą i działać jako niezależni badacze/ki, realizując zlecenia różnych podmiotów jako tzw. wolni strzelcy (freelancerzy/ki).

Orientacyjny koszt uzyskania dokumentu potwierdzającego otrzymanie danej kwalifikacji (tj. koszt przystąpienia do procesu walidacji) wynosi 1500 zł.

[Minister Funduszy i Polityki Regionalnej rozpoczął procedurę włączania kwalifikacji rynkowej „Przeprowadzanie ewaluacji” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji \(wrzesień 2021\)](#)

Czego się dowiedzieliśmy? Podsumowanie

- Ewaluacja na świecie dynamicznie się rozwija od lat 70. czego wskaźnikiem jest przyrost krajowych i międzynarodowych organizacji profesjonalnych ewaluatorów, a także rok 2015 ustanowiony przez ONZ międzynarodowym rokiem ewaluacji z wydarzeniami na całym świecie
- Ewaluacja w Polsce rozwija się instytucjonalnie od okresu wejścia Polski do Unii Europejskiej, czego wskaźnikiem są kolejne konferencje ewaluacyjne wokół ewaluacji funduszy spójności
- O konsolidacji polskiej ewaluacji świadczy powstanie Polskiego Towarzystwa Ewaluacyjnego w 2000 r., które przygotowało Standardy Ewaluacji (2008 r.), a od 2015 r. organizuje kongresy ewaluacyjne
- Ewaluacja w Polsce została zorganizowana głównie przy planowaniu i realizacji polityki spójności UE w Polsce, czego wskaźnikiem jest powoływanie Krajowej Jednostki Ewaluacyjnej oraz takich jednostek przy programach operacyjnych
- Ewaluacje programów i projektów finansowych w Polsce przez UE były słabej jakości w latach 2007-2013, co wyjaśniano barierami zarówno po stronie zamawiających ewaluacje (zbyt szerokie zakresy ewaluacji, za małe budżety, niskie kompetencje), jak i po stronie ewaluatorów (niskie kompetencje, nieadekwatne metody)
- Razem z ewaluacją w praktyce powstawały w Polsce studia podyplomowe ewaluacji oraz cykle warsztatów o charakterze edukacyjnym i szkoleniowym. Zajęcia w ramach tych form koncentrują się na wprowadzeniu do teorii ewaluacji, jej metodologii oraz zastosowaniom głównie w kontekście realizacji projektów finansowanych z funduszy UE
- Kolejny okres finansowy UE w latach 2021-2027 przyniesie nowe doświadczenia działania systemu ewaluacji polityki spójności UE. Postępować będzie dalszy rozwój polskiego środowiska profesjonalnych ewaluatorów reprezentowanego przez PTE. W obszarze zawodowym powstanie zapewne druga wersja standardów ewaluacji z 2008 r. oraz zostaną przyjęte kwalifikacje pn. „Przeprowadzanie ewaluacji”. W obszarze nauki być może powstanie czasopismo naukowe poświęcone ewaluacji. Odbywać się będą kolejne konferencje i kongresy ewaluacyjne

Literatura i film z wykładem

- [Tomasz Kupiec, Użyteczność ewaluacji jako narzędzia zarządzania regionalnymi programami operacyjnymi, *Studia Regionalne i Lokalne*, 2\(56\), 2014](#)
- [Tomasz Kupiec, Co możemy zrobić by zwiększyć poziom wykorzystania ewaluacji? – wnioski z badania Instytucji Zarządzających Regionalnymi Programami Operacyjnymi 2007-2013, w: *Wykorzystanie wiedzy przez administrację – mechanizmy nadzoru obywatelskiego*, 2015](#)
- [Film z wykładem](#) (rok akademicki 2020/2021)